

A. Creëer een positief, veilig en rijk leerklimaat door ...

elk kind zich thuis te laten voelen in de klas.

- Respecteer de stille periode van kinderen.
- Geef kinderen die het nodig hebben, meer tijd om een luisteropdracht voor te bereiden.
- Stap regelmatig eens af van voorbereide onderwerpen door in te spelen op wat kleuters/leerlingen zelf aandragen. Vertel zelf regelmatig iets naast de lesinhoud.
- Maak prentenboeken toegankelijk door veel context en visuele ondersteuning te geven, een duidelijk luisterdoel te geven en kinderen ervaringen te laten opdoen in de nieuw te ontdekken wereld van een verhaal.
- Roep ervaringen van kinderen op of laat hen nieuwe ervaringen opdoen door indien nodig voorbereidingsactiviteiten te doen.

elk kind te benaderen vanuit groeimogelijkheden.

- Ga in op het onbegrip van leerlingen als ze naar een tekst/prentenboek luisteren. Maak van het onbegrip een leermoment.
- Fouten worden niet afgestraft. Fouten dienen als leermomenten waarop je feedback geeft. Heb in je feedback ook aandacht voor de inhoud van de boodschap.
- Zorg voor veel positieve bevestiging.

een rijk aanbod te doen op vlak van taal, spelletjes, teksten, ...

- Zorg voor een rijk aanbod. Laat kinderen in de lagere school verschillende luistertaken uitvoeren: luisteren naar verhalen, instructies, informatieve teksten, ... Zorg dat elke tekstsoort in elk leerjaar aan bod komt. Werk hier ook al aan in de kleuterklas.
- Benut de dagelijkse routines en rituelen (kleuter) en overgangsmomenten (lager: drank- en opruimmomenten) om gesprekjes aan te knopen met kleuters/leerlingen.
- Speel als leerkracht mee in de hoeken. De leerkracht heeft een voorbeeldfunctie waarin hij/zij in volledig correcte zinnen met de leerlingen in interactie is.
- Vereenvoudig het taalaanbod voor taalzwakkere leerlingen niet (o.a. letterlijke herhaling, korte zinnen, boekentaal omzetten naar spreektaal). Streef naar een

basisspreekvaardigheid en zelfs iets meer dan dat.

- Help taalzwakkere kinderen om moeilijkere prentenboeken te verwerken door heel interactief voor te lezen en veel aandacht te besteden aan leesplezier en motivatie.
- Werk minimaal twee weken rond een zelfde thema en verhaal, zodat de kleuters de woordenschat uit het verhaal verwerven.
- Link een voorleesverhaal aan een thema. Zo 'leeft' een voorleesverhaal in een thema dat uitgewerkt wordt in de klas en krijgen de kleuters de hele dag door de kans om gesprekjes te voeren die verband houden met het thema.
- Plan tijd in om voor te lezen. Werk een verhaal voldoende uit: zorg voor verwerkingsactiviteiten en eventuele voorbereidingsactiviteiten.

met alle kleuters/leerlingen te werken aan alle doelen van taal.

- Geef alle kinderen de kans om te luisteren naar een kwaliteitsvol taalaanbod. Stel ook open vragen aan taalzwakke kinderen en ga pas over naar meer gesloten vragen als je voelt dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.
- Ontwikkel woordenschat bij leerlingen d.m.v. functionele opdrachten (rijke taken) uit te voeren waarbij de leerlingen door te handelen tot een ruimere, actieve woordenschat komen.
- Treed meer in interactie met taalzwakkere leerlingen dan met taalsterkere leerlingen. Taalzwakkere leerlingen krijgen de nodige feedback om hun mondelinge vaardigheden uit te breiden.

bewust om te gaan met taal in alle vakken en activiteiten.

- Geef in de kleuterklas én in de lagere klassen luisterkansen gedurende de hele dag én dus ook tijdens alle lessen. Dus taal de HELE dag!
- Las vaak korte overlegmomenten tussen leerlingen in tijdens klassikale lessen.
- Ook tijdens de lessen LO kan je werken aan luistervaardigheid en woordenschatontwikkeling.

positief om te gaan met taalheterogeniteit.

- Voorzie voorleesmomenten in de thuistaal van de kinderen.
- Geef kinderen de kans om elkaar in hun eigen taal uitleg te geven. Maak samen met hen afspraken hierover.

B. Maak gebruik van betekenisvolle taken door...

te zorgen voor een motiverende taak.

- Zorg voor interessante opdrachten. (betrokkenheid, leefwereld)
- Zorg dat er voldoende uitdaging en leerpotentieel in de opdracht zit.
- Werk naar een concreet doel toe. Maak dit doel duidelijk.
- Laat kinderen experimenteren.
- Laat kinderen samenwerken.

het gebruik van taal in deze activiteit functioneel te maken.

- Zorg dat taal een middel is om een voor de kinderen interessant doel te bereiken.
- Zorg dat kinderen zowel kennis, vaardigheden als attitudes moeten inzetten en ontwikkelen.
- Werk aan relevante eindtermen.

kinderen aan te zetten tot interactie.

- Creëer kansen voor kinderen om samen te werken, informatie/ideeën/opinies uit te wisselen, te overleggen, ...
- Gebruik afwisselende werkvormen/groeperingsvormen.

taken te contextualiseren.

- Bouw verder op ervaringen en voorkennis van de kinderen.
- Bouw abstracte inzichten en bewerkingen op vanuit concrete ervaringen en voorbeelden.
- Pas abstracte inzichten opnieuw toe op concrete gevallen.

C. Ondersteun door ...

zelf in interactie te gaan met de kinderen.

- Reflecteer over je eigen interactiestijl.
  - Stel je zoveel mogelijk op als begeleider en minder als leider. (Doe mee met de kinderen. Ga mee aan tafel zitten....)
  - Wees alert voor wat kinderen zeggen en pik daar met je eigen taalaanbod op in.
  - Help kinderen door middel van bijvragen om zelf het probleem op te lossen (en niet de pap in de mond te geven, ...).
  - Help de kinderen verwoorden wat ze willen zeggen.
  - Speel zelf gedifferentieerd in op reacties en vragen van kinderen.

- Maak je taalaanbod toegankelijk.
  - Spreek in volledige en correcte zinnen.
  - Zorg voor een rijk en duidelijk taalaanbod.
  - Maak nieuwe taal concreet door ze te verbinden met:
    - een handeling, beweging, actie
    - een voorwerp
    - woorden die het kind al kent
    - ervaringen die het kind al opdeed in zijn/haar leefwereld
  - Onderhandel samen met het kind over de betekenis van woorden.

- Bevorder interactie door gesprekstechnieken toe te passen.
  - Blijf doorvragen.
  - Kaats terug wat kinderen zeggen.
  - Breid wat kinderen zeggen uit.
  - Stel vragen ter bevestiging.
  - Daag kinderen uit, lok hen uit hun 'tent'.
  - Denk na over de vragen die je stelt. Stel zeker voldoende open vragen.

- Geef constructieve feedback.
  - Richt je feedback vooral op de inhoud en minder op de vorm (correct taalgebruik).
  - Corrigeer het taalgebruik van kinderen eerder onrechtstreeks via je reacties (in plaats van rechtstreeks).
  - Richt je ondersteuning vooral op het proces. Reflecteer met de kinderen of laat kinderen onderling reflecteren over hun taalgebruik en over hoe ze de taak aanpakten.

- Ondersteun kinderen op verschillende punten bij een spreektaak:
  - Doel kennen en uitvoeren, bv. door samen een voorbeeld te maken
  - Afstemming publiek
  - Idee bedenken
  - Structuur/samenhang
  - Woordenschat/begrippen, bv. door ervaringen op te roepen
  - Tempo, gebaren, ...
  - Strategieën, bv. door de manier van aanpak te bespreken, voorkennis op te roepen, ...
  - Attitude
  - Zelfredzaamheid, bv. door te leren om hulp in te roepen van anderen

interactie tussen kinderen te stimuleren.

- Bied kinderen de kans om samen te werken en elkaar te ondersteunen.